

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
DOKTORI ISKOLA**

Merkovity Norbert

A politikai tartalmú közlésfolyamat új kora
Politikai kommunikáció a hagyományos és az új
kommunikációs technológiák korában

c. doktori értekezésének

TÉZISEI

Témavezető:
Prof. Dr. Paczolay Péter,
tanszékvezető egyetemi tanár

Konzulens:
Dr. Révész Béla,
egyetemi docens

Szeged
2011

ELŐZMÉNYEK, TÉMAMEGJELÖLÉS

A verbális jelek például a beszéd, a párbeszéd és a szlogenek, vagy a nonverbális jelek például az öltözék, a hajviselet és a gesztusok a politikai kommunikáció érdeklődési területébe tartoznak. Ezek tudatos vagy tudattalan használata sokat elárul használójáról, és végső soron következtetni enged a politikai céljaira is. A jeladó, a befogadó és a jelek közötti összefüggéseket a XX. század elejétől kezdték el egyre szervezettebb formában vizsgálni. A politikai kommunikáció bölcsője az Amerikai Egyesült Államokban van, hiszen az ottani tömegdemokrácia és tömegkommunikáció abban az időben már igen fejlett volt. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy korábbi korok társadalmi viszonyaiban is léteztek hasonló adók, befogadók és jelek, csak azok használata és vizsgálata még nem igényelt akkora szervezettséget, mint az elmúlt évszázadban.

A kommunikáció a *communis* latin kifejezésből ered, szó szerinti fordítása közös. A mai értelmében azt jelenti, hogy valami közös van bennünk, olyan verbális és nonverbális jeleket használunk, amelyeket jó eséllyel mások is értenek. Amikor a politika világára kerül a sor, akkor a – politikából induló és politikába érkező – jelek fontossága külön hangsúlyt kap, ugyanis a teljes társadalmi rendszert szervező alrendszer a politika, ami akarva vagy akaratlanul mindannyiunk életére hatással van. A tömegdemokrácia és a tömegkommunikáció megjelenésével és elterjedésével a politikában használt jelek fokozatosan összetettebbé váltak, emiatt a politikának szüksége volt egy olyan csapatra, amely megváltozott körülmények ellenére is továbbítani tudja a politika jeleit, míg az emberek többségének szükségessé vált a jelek mellé csatolt használati utasítás, vagyis a jelek magyarázata. Mind a politika, mind az emberek részéről igény keletkezett tehát egy olyan al(al)-rendszerre, amely érti és magyarázza a politikai jeleket. A politikai élet jeleinek kutatása, elemzése, összehasonlítása és megértése a kommunikáció és a politika határmezsgyéjén mozgó politikai kommunikáció feladata lett. A gyakorlati oldalon, azaz művelése közben szakemberek, tanácsadók, spin-doctorok, stratégiák igyekeznek becsomagolni a jeleket a tömegmédiá számára. A tömegmédiá pedig felvállalta a jelek továbbítását az emberek felé. Az emberek, de legalábbis a politika iránt érdeklődők a médiából érkező jelek által

igyekeznek értelmezni a politikát, amit aztán továbbadnak, vagy elmagyaráznak más csoportoknak. A teória oldalán áll a politikai kommunikáció tudománya, amely elméletek, és a gyakorlatból szerzett tapasztalatok szintjén kutatja és értelmezi a politikai jeleket, magyarázza a communist, vagyis azt, hogy mi közös bennünk.

CÉLKITŰZÉS

Az értekezés a politikai kommunikáció válogatott kutatásainak és elméleteinek főbb irányait mutatja be. Célja nem egyszerűen annyi, hogy áttekintést nyújtson száz év elméleti alapozásából, hanem a versengő kutatási területek és teóriák közelebbi vizsgálata és új összefüggések bemutatása is részét képezi. A múltbéli és a jelenkori vizsgálatok közötti harmóniát keresi, miközben a magyar szakirodalomból hiányzó, vagy részleteiben több korábbi munkában megtalálható előzményekre hívja fel a figyelmet. A kutatás különböző tudományterületek például a politológia, kommunikációtudomány, médiatudomány, szociológia, szociálpszichológia, antropológia, information society studies és internet studies eredményeinek átfogó használata által igazolja, hogy a politikai kommunikáció kutatása új szakaszába ért. A két szakasz közötti legfőbb különbség pedig a jelek átvitelének módja, vagyis a média milyensége. Amíg az első szakaszban a kutatók a szűkös frekvenciákon működő analóg jelátvitel alapján vizsgálták a politikai kommunikációt, addig a második szakasz a szinte végtelen számú frekvenciát nyújtó digitális jelátvitel vizsgálatát fedi le.

Az értekezés végső célja tehát, hogy bevezesen a két szakasz eltérő vizsgálati módszerének logikájába, áttekintse a kutatási területeket és nyomon kövesse a legfőbb változásokat. Így igazolhatóvá válik az a gondolat, hogy a politikai kommunikáció használatában komoly változások történtek, miközben a tudományterületében használt módszerek önállósodáson mentek keresztül. A politikai kommunikáció nem a politikatudomány, a kommunikáció vagy más tudományágak kutatási módszerek pusztá átemelését jelenti a politikai kommunikáció értelmezési keretei közé, hanem a saját területén hasznosítható angolszász és kontinentális európai szakirodalom és gyakorlat széles körű áttekintésével kezelem az értekezésben felmerülő kérdéseket. A tárgyalt témák elméleti és helyenként komparatív megközelítést kívánnak, hiszen különböző

államokban elért eredményeket kívánom vegyíteni a nemzetközi és a magyar trendekkel. A téma feldolgozása a magyar politikai kommunikáció kutatás számára is úttörő lehet, hiszen nem született még olyan magyar nyelven írt munka, amely a politikai kommunikáció fejlődését tekinti át, valamint olyan sem, amely az új kommunikációs technológiák és a szereplők figyelembe vételével végezné el a terület teóriájának a rendszerezését.

HIPOTÉZISEK, KUTATÁSI KÉRDÉSEK

A hagyományos és az új technológiákon folytatott politikai kommunikáció és annak vizsgálata sokszor eltérő, de céljaiban azonos hozzáállást kíván. Azért hogy koherens legyen a vizsgálat és az egész munka azonos alapon állhasson, a technológia mellett a politikai kommunikáció három fontos szereplőjét, a médiát, a politikát és a civileket emelem a vizsgálat középpontjába. Ehhez kapcsolódik az értekezés központi hipotézise.

Hipotézis (H): A technológiai változások és a politikai kommunikáció szereplői között közvetlen összefüggés figyelhető meg. Az új kommunikációs technológiák átstrukturálják a politikai kommunikáció három szereplőjének viszonyát.

Ennek az állításnak az igazolása végigkíséri az egész értekezést. A szereplők interakciói töltik meg élettel a technológiákat, és így a politikai kommunikációt, továbbá így bizonyíthatóak a tudományterületben végbement és jelenleg is zajló változások.

A központi hipotézis igazolása felé vezető úton további feltevéseket lehet megállapítani, amelyek összefüggésben állnak a politikai kommunikáció szereplőivel, illetve amelyek speciálisabb területekre világítanak rá.

Első hipotézis (H₁): Léteznek olyan általános tendenciák napjainkban, amelyek kifejezik a politikai kommunikáció szereplőinek változásait (újra- vagy átstrukturálódását).

A változásoknak gyakran előjelei vannak. Ezeknek felismerése révén prognosztizálni lehetne a politikai kommunikációban bekövetkező változásokat. Fontos kiemelni, hogy ez nem technikai, hanem olyan attitűdbeli változást jelent, amelynek kiváltó okai – az új technológia mellett – a társadalomban, annak alrendszeiben vagy intézményeiben találhatók.

Második hipotézis (H₂): *Az új technológia következtében történő változások nagyobb hatással vannak a többi szereplőre, mint a médiára.*

A média működésének logikája kiforrottabbnak tűnik, mint azt első ránézésre gondolnánk. A média hajnalán megszületett informális szabályok, amelyek létrehozták belső struktúráját (tulajdonos – szerkesztőség – szerkesztők – újságírók) még most is erősen rányomják a bélyegüket a működésére. A nézők kegyeiért készülő tartalmak prioritásának következtében lomha, nehezen változó intézmény jött létre, aminek következtében itt figyelhető meg a legkevesebb változás.

Harmadik hipotézis (H₃): *A politikában végbemenő változások elsősorban a civilek érdekében történnek, és óhatatlanul utat nyitnak a politikai kommunikáció új kutatási területei felé.*

Ellentétben a médiával, a politikai szereplő nem tűnik annyira merevnek, mint gondolnánk, legalábbis a politikai kommunikáció szempontjából. A tömegdemokráciák hajnalától a politikának, elsősorban a pártoknak az a szándéka, hogy a régi időkhöz hasonlóan továbbra is kapcsolatban álljanak szavazóikkal. Az e szándékát való megfelelés közben a politika hajlik arra, hogy működését alávesse bizonyos változásoknak, amelyek nyitottabb kommunikációt tesznek lehetővé az állampolgárokkal.

Negyedik hipotézis (H₄): *Az új kommunikációs technológiák által a korábbinál fontosabb szerepet kapnak a civilek a politikai kommunikációban.*

A politika nyitottabbá válása a korábbinál több lehetőséget és eszközt ad a civilek kezébe. A változásukat az új technológiák használata alapján tudjuk megfigyelni, minél kevésbé használják ezeket a technológiákat, annál kevésbé lesz fontos szerepük a politikai kommunikációban, és fordítva, minél többet használják az új technológiákat, annál nagyobb szerepet kapnak.

A **H** igazolása esetén további két kérdésre kapunk választ.

Első kutatási kérdés (K₁): *Az előző korok, de kifejezetten az elmúlt száz év kommunikációs technológiai fejlődése alapján is bizonyítható-e a szereplők átstrukturálódásáról szóló tétel?*

Amennyiben igazolást nyer, hogy a rádió vagy a televízió megváltoztatta a politikai kommunikáció szereplőinek egymáshoz fűződő kapcsolatát, akkor feltételezhető, hogy az új kommunikációs technológiák is megváltoztatják a szereplők struktúráját. A

nyomatott és az elektronikus, majd a hangos és a vizuális média sok változást hozott a társadalmak hírfogyasztási szokásaiban, várható, hogy ugyanezeket a változásokat a politikai kommunikációban is láthatóvá lehet tenni.

Második kutatási kérdés (K₂): Igazolható-e, hogy a politikai kommunikáció önálló tudományterület, azaz nem szükséges olyan rokon területekkel együtt kezelni, mint amilyen a politikai marketing?

Ha a **H** igaznak bizonyul, akkor a politikai kommunikáció önálló, saját szabályai alapján működő tudományterület. Azért emelem ki külön a politikai marketinget, mert ezt a területet gyakran a politikai kommunikáció szinonimájaként használják. Ennek azt kellene jelentenie, hogy a politikai kommunikáció nem állná meg a helyét a marketing politikai keretei nélkül. A kérdés rendhagyó, ugyanis ha a politikai kommunikáció kitapintható a mindennapi életben, akkor feltételezhető, hogy a tudományban is önálló lesz. Az értekezés azonban az elméletből építkezik, így a kérdésre adott válasz is csak elméleti lehet.

MÓDSZERTAN

A digitális korban felhasznált vizsgálati módszerek új irányt adtak a politikai kommunikáció kutatásnak. A folyamat végeredményeként a politikai kommunikáció nemzetközi irodalmának multidiszciplinaritása jelenleg sokkal összetettebb, mint a kilencvenes évek végén volt. Az új technológiákkal foglalkozó irodalom bátran használja az új társtudományok eredményeit, feszegeti a politikai kommunikáció megszokott határait és új módszereket alkot. Így jut el a szakirodalom az új politikai kommunikáció elméletéhez, ahol az „új” jelző nem radikális változást jelent, hanem újdonságot, ami három értelemben vizsgálható:

- Az új média és a kommunikációs technológiák, ezek közül is elsősorban az internet, a digitális televíziózás és a mobiltechnológiák vizsgálata, amelyek plurálissá tették a társadalmi kommunikációt, így hatással voltak a politika világára is.

- Új politikai magatartás, intézményi kihívások vizsgálatai, amelyek formálják és átformálják a változó információs és kommunikációs környezetet.
- Új elméleti dilemmák, metodológiai megközelítések, technológiák és technikák vizsgálatai, amelyek szükségesek a terület hathatós kutatásához.

A felsorolásból látható, hogy valójában nem a politikai kommunikáció új, hanem a vizsgálati területe bővült ki. A három vizsgálati szempont közül a harmadik, a terület hathatós kutatását segítő elméleti dilemmák és metodológiai megközelítések dominálnak a dolgozatban. Emellett a másik két szempont hatása is megfigyelhető lesz az értekezésben.

A nemzetközi szakirodalom áttekintésén túl (különösen $K_1, 2$, $H_1, 2$), az elméleti megközelítés alátámasztására komparatív vizsgálatokat (K_2 , $H_1, 2$), esettanulmányokat (K_1 , $H_{3,4}$), mélyinterjút (H_3) és tendenciaelemzéseket ($H_1, 2$) használok. A politikai kommunikáció önmagában inter- és multidiszciplináris tudomány, így nem kényelmesedhetek el, hogy a vizsgálatom során egyfajta megközelítést használjak, de a kvalitatív módszertan túlsúlya mégis kimutatható a munkában. A politikai kommunikáció három szereplőjét részleteiben vizsgálom, megérteni szeretném őket és nem magyarázni vagy leírni a viselkedésüket. A civilek vizsgálata során (H_4) az olvasóval együtt sokszor magam is részese vagyok az eseményeknek. Interjúkészítő/megfigyelő álláspontomból fakadóan kontextusba helyezem a folyamatokat ($H_1, 2, 3, 4$). Ugyanakkor a tartomelemzés és a szereplők működésének megértésére tett számszerűsítő vagy kategorizáló szándék is kitapintható a kutatásomban (különösen $H_3, 4$), tehát kvantitatív elemek is megtalálhatók lesznek a dolgozatban.

AZ ÉRTEKEZÉS FELÉPÍTÉSE

A dolgozat tíz fejezetből áll, amely két részre tagolódik. Az első részben a hagyományos politikai kommunikáció kutatásának történetét és főbb eredményeit mutatom be. A második részben az új politikai kommunikáció elméletét elemzem. A szereplőket Gianpietro Mazzoleni politikai kommunikáció nyilvánosságdiológus-

modellje alapján emelem be az értekezésbe.¹ Szerinte a politikai kommunikációt három szereplő alakítja, a politika rendszere, a médiarendszer és az állampolgárok/választók. A hagyományos felfogásban az állampolgárok/választók epizód szereplők, mivel a politika és a média birtokosai azoknak a kommunikációs csatornáknak és technikáknak, amelyek egyeduralmuk a politikai kommunikáció gyakorlatában. Az új felfogásban azonban a digitális kommunikációs technológiák következtében az állampolgárok/választók egyenrangú felei a politikának és a médiának.

Az értekezés első részé öt fejezetet tartalmaz. A politikai kommunikáció definícióinak hármasszemléletének bemutatása után a korábbi kutatási eredmények felé fordulok. Mivel a magyar kutatások adósak maradtak a tudományterület technológiatörténeti áttekintésével, így a hagyományos felfogást időrendi sorrendben vizsgálom. A második fejezetben médiatörténeti szemszögből végezem el az elemzést, majd a következő fejezetben a politikai kommunikáció kutatóinak és kutatásaiknak válogatott sorát mutatom be. Ebben a két fejezetben a korábbi kutatások alapján keresem a választ első kutatási kérdésre (K_1).

Ezt követően összehasonlítom a politikai kommunikációt a politikai marketinggel. Az első és különösen a negyedik fejezetben a második kutatási kérdést járom körbe (K_2).

Szintén a negyedik fejezetben mutatom be Mazzoleni nyilvánosságdialogus-modelljét. Egy-egy kommunikációs vagy kampánystratégiai innováció, amely átgyűrűzik a társadalomba vagy a politikába folyamatosan újabb és újabb kihívások elé állítja a kutatókat. Ilyen alkalmakkor nem elég, ha a kutatók terepre mennek, adatokat gyűjtenek, majd kiértékelik azokat, hogyan látják el az intézmények a funkcióikat. Működő ötletekre van szükség, amelyek révén javítható a kutatók munkája, ezekhez pedig elméletekre van szükség, nem csupán az egyes kutatók hozzáadott tudására ($H_1, 2, 3, 4$).²

---

¹ Mazzoleni 2002: 21.

² Chaffee 2001: 239.

Az ötödik fejezetben röviden szintetizálom az első részt, rámutatok a fontosabb eredményekre, a hagyományos kommunikációs technológiák időszakában kutatott politikai kommunikáció olyan eredményeire, amiket az új technológiák korában is hasznosítani lehet.

Az értekezés második része szintén öt fejezetet tartalmaz. A hatodik fejezetben kifejtem, hogy a XXI. század politikája annak a korábbi hagyománynak a folytatója, ahol a fő hangsúly a mély tartalomról átkerül az imázsra, a kinézetre és a megjelenésre. A hitelesség kérdése mellett megjelenik a botránypolitizálás. A párbeszédet felváltja a kommunikáció. A politikai kommunikációnak ebben a folyamatosan változó térben kell megtalálnia az új módszereit. Álláspontom szerint a változások óhatatlanul a szereplők átstrukturálódásához vezetnek (H_1).

A hetedik fejezettől a politikai kommunikáció három szereplőjét vizsgálom. A médiarendszer, amely az állampolgárok/választók térnyerésének köszönhetően már nem a fő információforrás, így beszűkültek lehetőségei. Úgy tűnhet, hogy a szórakoztató média válik a média legfőbb műfajává, ahol a politika is eséllyel juthat szóhoz, ezért áttekintem a szórakoztató média jelenlegi állapotát. Ugyanakkor azt is be kívánom mutatni, hogy a médiafogyasztási szokások változásával a társadalmi léptékekben gondolkodó médialogikát felváltotta az egyénekre szabott médiaélmény (H_2).

A nyolcadik fejezetben a politikai rendszert vizsgálom. A politika újfajta kapcsolattartásra képes a választóival az új kommunikációs technológiák révén. A választási kampányok szempontjából ennek a kapcsolatnak a középpontjában a párthonlapok állnak, mivel ezek fogják össze azokat a kommunikációs elemeket, amiket fontosnak tartanak a pártok és jelöltek. Jelenleg azonban annak vagyunk tanúi, hogy a new public managementet felváltja a neoweberiánus államfelfogás, de ezzel egy időben más versengő paradigmák is jelen vannak, amelyeknek a középpontjában a kommunikáció áll, így a politikai kommunikáció kutatóinak az érdeklődését is felkeltik. A deliberatív demokrácia különböző formái, mint a digitális kori kormányzás vagy az e-kognokrácia vizsgálata is fontos szerepet kap ebben a fejezetben (H_3).

A kilencedik fejezetben az állampolgárok/választók csoportját tekintem át. Esetpéldák, nemzetközi felmérések és online tendenciák figyelembe vételével kategorizálom a civileket és az egyre fontosabb szerepüket a politikai kommunikációban. Megállapítom, hogy fontosságuk növekedésével egyre bizonytalanabbá válik a folyamat vége (H_4).

Az utolsó fejezetben összehasonlítom a politikai kommunikáció nyilvánosságdialogus-modelljének szereplőit a hagyományos és az új kommunikációs technológiák korában. Az összegzés az egymáshoz való viszonyukra összpontosít, de ezzel egyidőben érthetővé válik az egyes szereplők viselkedésének logikája is ($H_{2,3,4}$).

Az értekezést a befejezéssel zárom, amelyben értékelem a hipotézisekre és a kutatási kérdésekre kapott válaszokat.

ELÉRT EREDMÉNYEK

- *Az új kommunikációs technológiák hatással vannak a politikai kommunikáció nyilvánosságdialogus-modelljében található szereplők egymás közötti viszonyára.* Amíg korábban hierarchia volt megfigyelhető az egyes szereplők között, ahol politikai rendszer, médiarendszer, állampolgárok/választók erőssorrendet lehetett felállítani, addig napjainkban a politikai rendszer állampolgárok irányába történő nyitása és a civilek újfajta hálózatosodása azt hozta magával, hogy mindketten a médiával kerültek közel azonos szintre.
- A dolgozatom kiindulópontja, miszerint a tömegdemokrácia és a tömegkommunikáció létrejöttéhez kapcsolható a politikai kommunikáció, kiegészíthető azzal az állítással, hogy az új kommunikációs technológiák a terület gyakorlatának demokratizálódásához vezettek. Úgy ment végbe a változás, hogy közben a társadalmak berendezkedésében nem történt semmilyen forradalmi változás, ami arra kényszerítette volna a politikát, hogy feladja eredeti szerepét.

- Ideális körülmények között, magas és kiszámítható gazdasági és kulturális fejlettséget feltételezve a *politikai kommunikáció változásához nem szükséges a társadalmi-politikai berendezkedések változása* elég, ha a társadalmi viszonyok, egészen pontosan az emberek mindennapjaira ható technológia változik. A gyakorlat azonban némileg ellentmond az előbbi elméletnek, a változásokkal gyakran együtt jár a társadalmi-politikai változás is.

H₁: Léteznek olyan általános tendenciák, amelyek kifejezik a politikai kommunikáció szereplőinek változásait (újra- vagy átstrukturálódását).

- Öt olyan tendenciát találtam, amelyek kifejezhetik a szereplők változását napjainkban: decentralizáció (arra figyelmeztet, hogy az általánosan hangoztatott „nincs politikai kampány médiakampány nélkül” tézis megoldó látszik), nyitottság (nem állja meg helyét az állítás, miszerint a kommunikáció a politika által jön létre, ahol a média a politikai intézmény, az állami intézmény és az állampolgár között közvetít),³ mobilizáció (a hatékonyságban játszik fontos szerepet), pro-am réteg (olyan civilek megjelenését jelenti, akik önmaguk is képesek professzionális eredményeket generálni, nincs szükségük segítségre a korábbi professzionális hivatásoktól), multipont kommunikáció (az ilyen kommunikációban az állampolgárok/választók kicsiny csoportja is a nagy nyilvánosság elé tárhatja akarátát).

H₂: Az új technológia következtében történő változások nagyobb hatással vannak a többi szereplőre, mint a médiára.

- Bárki, így a civilek által is módosítható az üzenet az új kommunikációs technológiákon. A hagyományos médiában az újságírói szakma írott és íratlan szabályait betartva módosul az üzenet, de a digitális média tere nem tiszteli az információ integritását. Amint az online térbe kerül az üzenet, bárki, akár a média is remixelheti a tartalmát,

---

³ Römmele 2003: 7.

ahogyan azt a zenében a DJ-k teszik, vagy az eredeti mellett más üzeneteket felhasználva, azokat vegyítve mash-up-ot készíthetnek az eredeti információkból.⁴

- Az üzenet remixelt vagy mash-up-olt változata nem egyszer el is térhet az eredeti üzenet tartalmától, akár annak ellenkezője is lehet.
- A hipotézis nem állja meg a helyét. *A változások ugyanolyan hatással vannak a médiára is, mint a politika vagy a civilek esetében, csak a változások nem azonos előjelűek.* A média szerepe továbbra is fontos, a tőle induló információk eljutnak a különböző csoportokhoz, csak ezek az információk már nem kapnak olyan műfaji kereteket, mint amilyeneket korábban megszoktunk.

H₃: A politikában végbemenő változások első sorban a civilek érdekében történnek, és óhatatlanul utat nyitnak a politikai kommunikáció új kutatási területei felé.

- A párthonlapok kvantitatív és komparatív vizsgálata bizonyította, hogy az új kommunikációs technológiák által újabb és újabb kampányeszközök jelennek meg.
- A szabad (vagy moderált) véleménynyilvánítás és véleményütköztetés a politika azon törekvését jelzi, hogy erősítsék az interaktivitást a civilek irányába. *Ez a változás azonban nem a civilek érdekében történik, hanem a politika útkeresését mutatja.*
- *A digitális kori kormányzás és az e-kognokrácia, valamint az ehhez hasonló kormányzási újítások új kutatási terület nyitnak a politikai kommunikáció előtt.*
- A digitális kori kormányzás kvalitatív vizsgálata bizonyította, hogy a paradigma nem csak állami szinten vizsgálható, hanem egy város szintjén is.

H₄: Az új kommunikációs technológiák által a korábbinál fontosabb szerepet kapnak a civilek a politikai kommunikációban.

- *Az online aktivitás formáit még csak most tanuljuk, de biztosnak látszik, hogy változnak a politikai kommunikáció játékszabályai, a civilek nagyobb hangsúlyt kapnak az új*

---

⁴ Gurevitch et al. 2009.

politikai kommunikációban az új kommunikációs technológiák korában.

- Az online közösségek megléte nem magától értendő, valaminek lennie kell, ami kiváltja, hogy létrejöjjön egy virtuális közösség. Ez a valami pedig nem más, mint a *hálózatosság*, ami közvetlen kiváltója a töredezett hiperpluralizmusnak.⁵
- A hálózatokat működtető polgárokat két csoportra osztottam:
  - o Az aktívak netpolgárok, akik ismerik az érdeklődési körükben fellelhető ismertségi hálózatok működési módozatait, nem egy esetben manipulálni is tudják azokat. Az aktívak az eszköz mellett a célt is a digitális hálózatokon találják. Jellemző példái az online protestálás vagy a szájberharc.
  - o Az inaktívak a hagyományos, úgynevezett offline körökben mozognak otthonosabban, azoknak a manipulálásához értenek jobban. Az ismertségi hálózatok az inaktívak esetében az offline élet kiterjesztését jelentik. Emiatt az új technológiát első sorban mint a célhoz vezető eszközt használják. Jellemző példái a hirtelen szerveződő, gyakran politikai tartalmú megmozdulások (flash mobs), vagy a hosszabb lefolyású, néha utcai zavargásokba torkolló tüntetések (smart mobs).
- *A civilek szerepe aktivitást jelent napjaink politikai kommunikációjában, ahol az aktivitás az online és offline politikai részvételtől a politika ellenes tüntetésig, rosszabb esetben zavargásig sok mindent magába foglal. Kommunikációjuk értéke, hogy minden belefér, ami céljukhoz közelebb viszi őket.*

H: A technológiai változások és a politikai kommunikáció szereplői között közvetlen összefüggés figyelhető meg. Az új kommunikációs technológiák átstrukturálják a politikai kommunikáció három szereplőjének a viszonyát.

---

⁵ Norris 2002: 4.

- Annak ellenére, hogy a H_2 és a H_3 nem állja meg a helyét, a központi hipotézis igaznak bizonyult. A H_2 esetében bizonyosságot nyert, hogy az összes többi szereplővel a média is változik, csak más előjellel. Így nem hogy gyengíti a központi felvetést, hanem erősíti azt. Ezt támasztja alá az első kérdésre kapott válasz is.

K₁: Az előző korok, de kifejezetten az elmúlt száz év kommunikációs technológiai fejlődése alapján is bizonyítható-e a szereplők átstrukturálódásáról szóló tétel?

- A válasz igen. A politikai kommunikáció és általában a média hatásvizsgálatai Lippmantól Gerbnerig⁶ a kutatók eredeti szándékain túl azt is bizonyítják, hogy a média, mint kommunikációs technológia hatással van a politikai kommunikáció szereplői által betöltött szerepre.
- Ezt támasztja alá a dolgozat második fejezete is, amikor a médiumok fejlődésének tükrében vizsgáltam a politikai kommunikációt. Erre a kérdésre adott válasszal végső soron Blumler és Kavanagh a politikai kommunikáció három korszakáról szóló tételét bizonyítottam.

A politikai rendszer maradt az utolsó kérdés. A H_3 első felének az esetében meg kell állapítani, hogy nem találtam közvetlen kapcsolatot a szereplők egymás közötti dinamikája és az új technológiák strukturáló hatása között. Az új technológiák használata azonban közvetetten befolyásolja a szereplők egymás közötti viszonyát a politikában, a H tehát igaz. **Kimutatható kapcsolat létezik az új kommunikációs technológiák és a politikai kommunikáció szereplőinek egymáshoz való viszonyában bekövetkező változások között. Ezt az állítást első sorban az eszközhasználat révén tudtam alátámasztani. A politika új típusú, online tartalmakkal és interakcióval vonja be a polgárokat a politikai folyamatokba. A digitális hálózatoknak**

---

⁶ Lásd: Lasswell 1948, 1971; Hovland – Janis – Kelley 1953; Dewey 1954; Cohen 1963; McLuhan 1964; Lazarsfeld – Berelson – Gaudet 1968; Katz – Blumler – Gurevitch 1974; Berelson – Lazarsfeld – McPhee 1986; Noelle-Neumann 1993; McCombs – Shaw 1995; Lippmann 1997; Gerbner 2000.

köszönhetően nőtt a civilek politikai aktivitása, de legalábbis több lehetőséget kaptak, hogy részt vegyenek a politikai kommunikáció folyamataiban. A média pedig miután elvesztette a kommunikációs főcsatornák feletti monopóliumát visszaszorult a szerepe a politikai kommunikációban.

K₂: Igazolható-e, hogy a politikai kommunikáció önálló tudományterület, azaz nem szükséges olyan rokon területekkel együtt kezelni, mint amilyen a politikai marketing?

Közvetett bizonyítékok alapján a válasz igen. Az értekezés első részében a hagyományos kommunikációs technológiák kapcsán bemutattam, hogy az elmélet szintjén a két tudományterület szétválasztható, de a gyakorlat szintjén nehéz különbséget tenni a kettő között. A második részben azt láthattuk, hogy az új kommunikációs technológiák által változó szereplők esetében a politikai kommunikáció értelmezhető a politikai marketing nélkül.

A politika és a civilek esetében előfordulhat ugyan, hogy a politikai marketinget is érintő területeken mozognak a politikai kommunikáció szereplői, de ugyanúgy elmondható róluk, hogy a kommunikációtudomány, a szociológia vagy az internet studies tudományterületén is mozognak. A politikai kommunikáció tehát olyan mértékben kezelhető együtt a politikai marketinggel, mint a többi társtudományával.

A TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK HASZNOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

A kutatásomban összefoglaltam az angolszász és a kontinentális európai térség politikai kommunikáció fejlődését, amelynek áttekintését segítik az egyes fejezetek végén pontokba szedett megállapítások.

A politikai kommunikáció nehezen értelmezhető a nemzethatári keretek között, egy állam politikai kultúrája az, ami nemzetivé teszi. Az értekezés eredményei kiindulópontot adnak a magyar politikai kommunikáció globalizáltságnak áttekintéséhez.

Az értekezés új kutatási területeket tárt fel a politika és a civilek politikai kommunikációban betöltött szerepében. A dolgozat „bevezető” jellegénél fogva nem volt rá mód, hogy részletesebben is

vizsgálható legyen a két szereplő, de a jövő azt mutatja, ez lehet az irány, amerre haladni érdemes.

Az értekezésben bemutatott és feldolgozott problémakör összetett, érzékelteti a politikai kommunikáció főbb vizsgálati irányait és kutatási dilemmáit. A benne megfogalmazott eredmények alkalmasnak bizonyulhatnak, hogy megismertessék az érdeklődőkkel e rendkívül komplex terület működési mechanizmusait, továbbá a dolgozat oktatási segédanyagként is használható a felsőfokú oktatásban.

AZ ÉRTEKEZÉS TÁRGYKÖRÉBEN MEGJELENT PUBLIKÁCIÓK

"Hungarian Party Websites and Parliamentary Elections". In: Central European Journal of Communication, 2011/ősz (megjelenés alatt)

„Párthonlapok az országgyűlési választások idején”. In: *Médiakutató* 2010/3, 83–92.

„Digitális kori (ön)kormányzás: Szeged Megyei Jogú Város e-önkormányzat projektjének hatása a polgárokra”. In: Soós Edit, Fejes Zsuzsanna (szerk.): Régió a hármashatár mentén. Szeged: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék, 142–153.

„A politikai kommunikáció háromszöge az információs korban”. In: *Progresszív Politika*, 2009/6, tavasz-nyár. Elérhető: http://www.progresszivpolitika.hu/?q=pp6_mr

„Barack Obama elnöki kampányának sajátosságai. Mitől működnek a hálózati közösségek?” In: *Médiakutató*, 2009/1, 97-106.

„A politikai kommunikáció és a politikai marketing. Egy politológiai alrendszer továbbgondolása.”. In: *Politikatudományi Szemle*, 17/4, 77-100.

„A demokrácia torzói”. In: Csefkó Ferenc – Horváth Csaba (szerk): *A demokrácia deficitje avagy a deficitese hatalomgyakorlás*. Pécs,

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs–
Baranyai Értelmiségi Egyesület, 108-114.

„Politika a XXI. században”. In: *De Iurisprudentia et Iure Publico, Jog- és Politikatudományi Folyóirat*, 2008/2, 101-116.

„Kommunikáció és marketing a politikában”. In: *Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica et Politica, Publicationes Doctorandorum Juridicorum*. Tomus VII., Fasciculus 1-15., Szeged 2007, 183-209.

„The Three Eras of the Political Communication”. In: *6th International Conference of PhD Students – Humanities*. Miskolc, University of Miskolc, 159-164.

„A XXI. század politikatudománya”. In: *Politikatudományi Szemle*, 2007/2, 147–151.

UNIVERSITY OF SZEGED
FACULTY OF LAW
DOCTORAL SCHOOL OF LAW

PhD THESIS

Communicating Politics

Political Communication in the Era of Old and New
Communication Technologies

By

Merkovity Norbert

Supervisor:

Prof. Dr. Péter Paczolay,

head of the Department of Political Science

Consultant:

Dr. Béla Révész,

associate professor

Szeged

2011

INTRODUCTION

The word communication comes from the Latin word *communis*, its literal translation is common. In today's sense it means that we have something in common, we use such verbal and nonverbal signals, which have a good chance to be understood by the others. When it comes to the world of politics, the importance of signs has a special emphasis, because the subsystem of the policy – which organizes the whole social system – is wittingly or unwittingly affecting everyone's lives. The emergence of mass democracy and mass politics and the spread of the symbols have become more complex and therefore the political system needed a team, which could transmit the signals from politics. The citizens have gone through a similar process. Both the policy and the people demanded for a (sub-) system, which understands and explains the political signs. The researching, analyzing, comparing and understanding of the signs of political life was the task of political communication. On the practical side, professionals like consultants, spin-doctors and strategists try to pack the signals for the mass media. The mass media undertook the task of transmitting signals to the people. Citizens who are interested in politics are trying to interpret the signals received from the media. The growing science of political communication stands at the theoretical side of the process, which theories and practices research and interpret the political signs, explain the *communis*, what we have in common.

THE AIMS OF THE DISSERTATION

The thesis presents the main directions of political communication research. Its aim is not simply to provide an overview of theoretical works but a closer examination of competing theories and research areas is also part of the presentation. It searches the harmony between the historical and contemporary studies, while it highlights the missing parts in Hungarian political communication research, as well. With disciplines like political science, communication science, media science, sociology, social psychology, anthropology, information society studies and internet studies the research shows that political communication is in a new phase of development. The main difference between the two phases is the signal transmission

method. While in the first phase researchers studied the analogue transmission of the signal, the second phase is the analysis of the digital signal transmission that provides an almost infinite number of frequencies.

The ultimate objective of the thesis is to provide an introduction to the two different communication methods of the phases, to overview the research area and to keep track of the major changes. Thus, it could be demonstrated that major changes occurred in the use of political communication, while the used methods have become unique for the discipline. Political communication has not simply integrated the research methods from political science, communication science or other disciplines into its framework of interpretation. The discussed topics prefer theoretical and comparative approach, because my aim is to compound the trends of Hungarian and international scientific achievements.

HYPOTHESES OF THE DISSERTATION

Political communication and its analysis on the old and new communication technologies are often different, but their aim is the same. In order to be consistent throughout the dissertation, besides the technology, the three actors (political system, media system and civilians/voters) are also in the focus of the work.

Hypothesis (H): A direct correlation can be observed between the technological changes and the actors of political communication. The new communication technologies are altering the relationship of the three actors of political communication.

There are general trends, which express the changes of the political communication actors.

The changes often have indicators. If we recognise these indicators, we could predict the changes. It is important to emphasize that this is not a technical, but an attitudinal change.

The new technology has a greater impact on other stakeholders, than on the media. The logic of the media seems to be more mature than we might think at first. The informal rules, which created the internal structure of the media (the owner – editorial - editor – journalists) are still firmly affixing the stamp of its operation. This is the field where the change can be felt the least.

The changes in policy happen for the civilians, and inevitably pave the way for new areas of research in political communication. Contrary to the media, the political system does not seem as rigid as we might think, at least in terms of political communication. Politics intend to have a good relationship with the voters, just like in the old times. To achieve this, politics tend to undergo some changes in its operation, which allows more open communication with citizens.

The civilians have more important role in political communication through the new communication technologies. The political actor is becoming more open to interactive opportunities than ever before, and gives tools into the civilians' hands. Scholars can observe the changes in the use of new technologies on the basis of the extent they are used by the civilians.

THE APPLIED METHODS

The test methods used in the digital age gave a new direction to the political communication research. At the end of this process the multidisciplinary of international political communication is much more complex now than it was in the late nineties. The literature dealing with new technologies feel free to use the results of the new "related disciplines" and it has strained the boundaries of traditional political communication and has added new ways and methods to the field. In the new theory of political communication the word "new" does not mean a radical change, but it means a kind of innovation which could be examined in three ways:

- The new media and communication technologies, especially the internet, the digital television and the cell phones, made the social communication plural and it influenced the world of politics, too.
- New political behaviour, institutional challenges, which shape and reshape the evolving information and communication environment.
- New theoretical dilemmas, methodological approaches, technologies and techniques that are necessary for effective exploration of the area.

The list shows that political communication is not really new, but its examination area expanded. The third aspect out of the three, the effective area of research, theoretical dilemmas and methodological approaches dominate the dissertation. Of course, the other two aspects can be observed in the thesis, as well.

In support of comparative research I use comparative studies, case studies, in-depth interview and trend analysis in addition to the review of the international literature. The political communication is an inter- and multidisciplinary science, so it cannot be examined with only one scientific method, but the predominance of the qualitative scientific approach is still detectable in the work. The three actors in political communication are examined in depth, I would like to understand them and to describe or explain their behaviour. During the examination of the civilians together with the reader I am also involved in the events. I put the trends in context, this indicates my interviewer/observer standpoint. However, in content analysis and to understand the actors operation I also use quantitative scientific methods.

THE SCIENTIFIC RESULTS OF THE THESIS

- The new communication technologies affect the relationship between the actors of political communication. While in the past there was a hierarchy between the different actors, where the political system, media system, citizens/voters order could be set up, today's political system opening towards the citizens and the new networking of civilians has brought the two actors to almost the same level as that of the media.
- The starting point for my thesis is that political communication can be connected with the emergence of mass democracy and mass communication, and can be completed with the assertion that new communication technologies lead to the democratization of the practice of political communication. These changes have taken place without any revolutionary change in the hallmarks of societies, which forced the political system to give up its original role.

- Under ideal conditions, if we assume high and predictable economic and cultural development, for the change the political communication it is not necessary to change the socio-political arrangements, it is enough if the technologies are changing, which are specifically affecting the daily lives of people. It should be noted that the previous claim is only theoretical, and it is true only under ideal conditions. The practice is somewhat inconsistent with the theory, often accompanied by changes in the socio-political factors, as well.

It is true, there are general trends, which express the changes of the political communication actors. I found five trends, which express the change of actors during my research: decentralization (reminding us that the commonly expressed "there is no political campaign without media campaign" thesis seems to be disproved), openness (incorrect is the statement that the communication is created by the political system, where the media mediates between a political institution, the state and the citizens), mobilization (plays an important role in efficiency), pro-am's (the appearance of civilians who are able to generate professional results themselves and they do not need the help of former professionals), multipoint communication (a small group of citizens/voters also can communicate to a large publicity in such forms of communications).

It is true that the new technology has a greater impact on other stakeholders, than on the media. The mediums are converging with each other, which leads to a horizontal media. It means that news and events appear in the horizontal media, like newspapers, TV channels and recently mobile phones and the internet. In the horizontal media citizens can remix or mash-up the pieces of information. With this view, we have arrived at the qualitative difference of today's media. The remixed or mashed-up version of the news might be different from what it was originally supposed to mean. Experts of political communication have to be aware of the reality of remix or mash-up culture, and they have to adapt to the new challenges. Yet, this does not mean the total disappearance of the agendas. It means that the media system is approaching the Citizens. There is no longer a sharp border between the two systems that we used to have. Citizens are

merging with the media system; they made their first steps to take the charge in the media system. This process and the information remixes and mashes up, just like the lost monopoly on agenda setting that leads us to agenda melding. The agenda melding means groups of citizens who organize themselves around agendas, which may represent ways of seeing things, ways of doing things, or other unique ways of relating to the world. And all groups have agendas of issues, some formal, some more loosely structured.

- The changes in the communication technologies can also affect the media, but the changes do not have the same direction as in case of the political actor or the civilians. The role of the media is still important, it still supplies various groups with information, but it has not got the well known genres, as we previously got accustomed to it.

It is true, that policy changes happen for the civilians, and inevitably pave the way for new areas of research in political communication. Citizens expect political parties to have their own web appearance, where different pieces of information are available about the party and its candidates. One of the most important expectations is probably that the programme of the party is freely available at the website. Yet, it has to be emphasised, that this is only an expectation, and it does not mean that the voters are reading these party programmes. Nowadays, the situation is similar in case of their presence outside the official online channels. People find those parties or candidates more sympathetic, who are representing themselves on the web 2.0 community sites. In Hungary, these sites are Facebook, Twitter, Blog.hu and YouTube, yet at the same time, compared to the overall internet penetration, only a small number of users follow the political news.

One can explore a number of different reasons behind politics' partial move to the internet, but one of the most important reasons is that the citizens expect them to be on the internet. At the same time, we must not forget that new technologies enable politicians to take up the quick and flexible refilling of news 24 hours a day.

- With the appearance of the information and communication technologies, political communication has also gone through certain changes. "ICTs make enormous quantities

of information available to the public. This change in quantity may result in a change in quality”.⁷

- The digital era governance, the e-cognocracy and similar governance innovations have opened new research area for political communication.
- The qualitative analysis of the digital era governance demonstrated that this area of research cannot only be examined at state level, but also on a city level.

It is absolutely true that the civilians have more important role in political communication through new communication technologies.

Nowadays, with the help of the information networks, the civilians’ networks are able to send immediate reactions to the politicians and to economic entities, offices, celebrities, etc., as well. This is also true in the other direction, which means that everybody and everything, from politics to economy and culture, can belong to a network and create interactions with other networks. In the case of the users of new ICTs we can talk about inactive–active networks.

With the help of information networks individuals can easily participate in the formation of politics as actively as the media. The way in which users use the networks, determines to which group they will belong to. Active participants (or networks) are netizens, who are familiar with the working methods of the social networks within their fields of interest, and in some cases they are also able to manipulate them. Inactive participants (or networks) are, on the other hand, more familiar with the offline sphere, which they can influence better. In the case of inactive participants, social networks are extensions of their offline lives. Thus they use the new technology primarily as a tool which helps them reach their external goals. Besides using them as tools, active participants also have goals within the networks themselves.

- We started to learn the forms of online activity just now, but it seems that the rules of political communication are changing. There is a greater emphasis on civilians in the new political communication and in the era of new communication technologies.

---

⁷ Vedel 2003: 42.

- The role of civilians means political activity in today's political communication, where the activity is online or offline political participation, demonstrations and in the worst case riots. The value of their communications is that it fits everything, which brings them closer to their destination.

Finally, the hypothesis (H) appeared to be proven: a direct correlation can be observed between the technological changes and the actors of political communication. The new communication technologies are altering the relationship of the three actors of political communication.

Demonstrable connection exists between the new communication technologies and the changing relationship of the actors of political communication. This claim is primarily proved through the tools they use. The political system has new types of online contents and interaction to involve citizens in the political process. The digital networks have increased the political activities of civilians, or at least, they have more opportunity to participate in the political communication processes. The media have lost its monopoly over the main communication channels, its role in political communication has fallen back.

UTILIZATION POSSIBILITIES OF THE RESEARCH RESULTS

In the dissertation I have summarized the development of political communication within the Anglo-Saxon and continental European area. The thesis can be considered as a “state of the science” work, whose overview is assisted by the summarizing points at the end of each chapter.

It is difficult to interpret political communication within the borders of a nation state, a state’s political culture is what makes it national. The results of the thesis are starting points for an overview of how globalised the Hungarian political communication is.

Thesis identified new research areas in the policy analysis and in the role of civilians in political communication. Because of the thesis’ “introductory” nature it was not possible to examine the two actors in details, but the future shows that this may be the direction to go.

The presented and processed problems are complex in the thesis, they show the major directions and dilemmas of political

communication research. The results may be suitable to familiarize the field with those, who are interested in this highly complex area and to show them its operating mechanisms. It can be also used as teaching material for university students.